

بلاغت

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

با حمد و ستایش خداوند منان و درود به روح مطهر و منور شهدا و امام راحل و آرزوی طول عمر با عزت و توأم با سلامتی برای مقام معظم رهبری ^(مد ظله العالی) و تبریک ایام مبارک دهه فجر و سالروز ورود معمار کبیر انقلاب و همچنین عرض تبریک به مناسبت سی و نهمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی ایران و با ادای احترام به محضر شما نمایندگان محترم ملت شریف ایران، از ریاست محترم مجلس شورای اسلامی و هیأت رئیسه محترم که این وقت را در اختیار دیوان محاسبات کشور قرار دادند، تا گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور را به عنوان بیست و هفتمین گزارش تفریح بودجه پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی تقدیم نماید، سپاسگزارم.

گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، مستند به اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۲۱) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، در موعد مقرر قانونی تهیه گردیده است.

دیوان محاسبات کشور با انجام اقدامات کارشناسی و تخصصی طی ۲۷۰ روز از ابتدای اردیبهشت ماه تا پایان دی ماه هر سال نسبت به حسابرسی دستگاه های اجرایی، بررسی و تلفیق بیش از ۵۰۰۰ گزارش واصله در خصوص تبصره های ماده واحده قانون بودجه کل کشور، بررسی گزارش های تلفیقی تعداد ۱۷۴ تبصره، بند و جزء در کارگروه فنی - حقوقی و هیأت عمومی، گزارش تفریح ماده واحده و تبصره های ذیل آن را در ۴۵۶ صفحه تهیه کرده است.

گزارش تفریح بودجه کل کشور با هدف ارزیابی ایفای مسئولیت پاسخگویی مالی و عملیاتی بخش عمومی از نظر رعایت قوانین و مقررات و محدودیت های بودجه ای توسط

دستگاه‌های اجرایی استفاده‌کننده از بودجه کل کشور، تهیه شده است. اینک خلاصه گزارش مذکور در قالب ۳ بخش شامل؛ منابع و مصارف، تبصره‌های ماده واحده و پیشنهادهایی برای بهبود فرآیند بودجه‌نویسی به استحضار، شما نمایندگان شریف و ملت بزرگوار ایران می‌رسد.

بخش اول: منابع و مصارف

در این بخش میزان پیش‌بینی منابع و مصارف بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور و میزان تحقق آن در قالب بندهای زیر ارائه می‌شود:

۱-۱) منابع

میزان پیش‌بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، در جدول شماره (۱) آمده است. بر اساس این جدول میزان پیش‌بینی منابع بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر هشتصد و سی و شش هزار و ششصد و نود و یک میلیارد (۸۳۶.۶۹۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که حدود ۹۴٪ آن محقق شده است.

میزان پیش‌بینی منابع عمومی دولت پس از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر دویست و بیست هزار و سی و هفت میلیارد (۲۲۰.۰۳۷.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که حدود ۹۲٪ آن تحقق یافته است.

میزان پیش‌بینی منابع اختصاصی بالغ بر سی و هشت هزار و یکصد و بیست و هشت میلیارد (۳۸.۱۲۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که بالغ بر ۷۱٪ آن محقق شده است.

میزان پیش‌بینی منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت پس از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر ششصد و هشت هزار و یکصد و سی و سه میلیارد (۶۰۸.۱۳۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که میزان تحقق آن حدود ۹۷٪ است.

جدول شماره (۱) پیش‌بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی پس از اعمال تغییرات قانونی	عنوان
۹۲/۴۲	۳۰۳.۳۶۱	۲۲۰.۰۳۷ *	منابع عمومی دولت
۷۰/۹۷	۲۷.۰۶۱	۳۸.۱۲۸	منابع اختصاصی
۹۶/۶۰	۵۸۷.۴۳۷	۶۰۸.۱۳۳ *	منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	(۳۱.۱۰۷)	(۲۹.۶۰۷)	کسر می‌شود: ارقام دوبار منظور شده
۹۴/۰۳	۷۸۶.۷۵۲	۸۳۶.۶۹۱	منابع بودجه کل کشور

* تغییرات قانونی منابع عمومی دولت ناشی از اجرای حکم ذیل بند (ب) ماده واحده و تغییرات منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در اجرای ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت می‌باشد.

منابع عمومی دولت متشکل از درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های

مالی می‌باشد که طبق قانون بودجه سهم درآمدها حدود ۵۹٪، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای حدود

۲۶٪ و واگذاری دارایی‌های مالی حدود ۱۶٪ از منابع عمومی می‌باشد. در عمل میزان درآمدهای

تحقق یافته حدود ۵۶٪، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای حدود ۳۳٪ و واگذاری دارایی‌های مالی

حدود ۱۱٪ از منابع عمومی دولت بوده است.

میزان وصولی مالیات‌ها بالغ بر هشتاد هزار و نهصد و پنجاه و یک میلیارد

(۸۰.۹۵۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان، یعنی حدود ۴۰٪ منابع عمومی وصولی و منابع حاصل از نفت خام

و میعانات گازی به مبلغ شصت و هفت هزار و سی و شش میلیارد (۶۷.۰۳۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان،

حدود ۳۳٪ از منابع عمومی وصولی، است.

درآمدهای مالیاتی به عنوان مهمترین بخش درآمدها به شمار می‌رود که میزان تحقق آن

بالغ بر ۹۲٪ می‌باشد. میزان پیش‌بینی و تحقق اجزاء تشکیل‌دهنده درآمدهای مالیاتی، در جدول

شماره (۲) آمده است.

جدول شماره (۲) پیش‌بینی و تحقق اجزاء تشکیل‌دهنده درآمدهای مالیاتی - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی	عنوان
۹۷/۰۴	۲۸.۹۹۹	۲۹.۸۸۵	مالیات اشخاص حقوقی
۱۰۰/۰۲	۱۱.۵۹۵	۱۱.۵۹۳	مالیات بر درآمدها
۱۰۴/۴۲	۲.۴۵۶	۲.۳۵۲	مالیات بر ثروت
۹۶/۳۵	۱۳.۲۲۹	۱۳.۷۳۰	مالیات بر واردات
۸۰/۰۴	۲۴.۶۷۲	۳۰.۸۲۶	مالیات بر کالاها و خدمات
۹۱/۵۹	۸۰.۹۵۱	۸۸.۳۸۶	جمع درآمدهای مالیاتی

منابع حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی به عنوان مهمترین بخش واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به شمار می‌رود که میزان تحقق آن حدود ۱۲۵٪ است. میزان پیش‌بینی و تحقق منابع مذکور به شرح جدول شماره (۳) می‌باشد.

جدول شماره ۳) پیش‌بینی و تحقق منابع حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی - مبالغ به میلیارد تومان			
عنوان	پیش‌بینی	تحقق یافته	درصد
جمع منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی	۵۳.۷۳۷	۶۷.۰۳۶	۱۲۴/۷۵

منابع حاصل از فروش اسناد خزانه اسلامی و اوراق مشارکت و صکوک اجاره، واگذاری شرکت‌های دولتی و استفاده از صندوق توسعه ملی به عنوان مهمترین بخش‌های واگذاری دارایی‌های مالی به شمار می‌رود که میزان تحقق آنها به ترتیب بالغ بر ۹۶٪، ۵۴٪ و ۲۱٪ می‌باشد. میزان پیش‌بینی و تحقق این منابع به شرح جدول شماره (۴) است.

جدول شماره ۴) میزان پیش‌بینی و تحقق مهمترین بخش‌های واگذاری دارایی‌های مالی - مبالغ به میلیارد تومان			
عنوان	پیش‌بینی	تحقق یافته	درصد
منابع حاصل از فروش اسناد خزانه اسلامی، اوراق مشارکت و صکوک اجاره	۱۱.۰۰۰	۱۰.۵۰۷	۹۵/۵۲
منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۱۷.۶۰۰	۹.۴۴۴	۵۳/۶۶
منابع حاصل از استفاده از صندوق توسعه ملی	۴.۲۷۵	۸۹۵	۲۰/۹۴

۲-۱) مصارف

میزان پیش‌بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، در جدول شماره (۵) تقدیم شما نمایندگان محترم شده است. بر اساس این جدول میزان پیش‌بینی مصارف بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر هشتصد و چهل و سه هزار و چهارصد و هجده میلیارد (۸۴۳.۴۱۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده و میزان تحقق آن معادل ۹۳٪ مبلغ پیش‌بینی، است.

میزان برآورد مصارف عمومی دولت پس از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر دویست و بیست و شش هزار و هفتصد و شصت و سه میلیارد (۲۲۶.۷۶۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که حدود ۸۸٪ آن تحقق یافته است.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در ابتدای سال ۱۳۹۴، بدون در نظر گرفتن محدودیت عدم توزیع مبلغ شانزده هزار و دویست و چهل و پنج میلیارد (۱۶.۲۴۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان از اعتبارات مصوب بودجه عمومی دولت، اقدام به توزیع اعتبارات نموده و در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۹ به دلیل عدم تحقق منابع عمومی دولت، سازمان مذکور مبلغ نه هزار و یکصد و شصت و نه میلیارد (۹.۱۶۹.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان از اعتبارات ۴۰۶ ردیف بودجه‌ای مربوط به اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، ۱۲۹ ردیف متفرقه هزینه‌ای، ۶ ردیف متفرقه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱۱ ردیف تملک دارایی‌های مالی کسر نموده که از مصادیق عدم رعایت حکم قانون‌گذار می‌باشد.

میزان برآورد مصارف اختصاصی بالغ بر سی و هشت هزار و یکصد و بیست و هشت میلیارد (۳۸.۱۲۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که حدود ۷۱٪ آن محقق شده است.

میزان پیش‌بینی مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بعد از اعمال تغییرات قانونی بالغ بر ششصد و هشت هزار و یکصد و سی و سه میلیارد (۶۰۸.۱۳۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که عملاً حدود ۹۷٪ تحقق یافته است.

جدول شماره ۵) پیش‌بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی پس از اعمال تغییرات قانونی	عنوان
۸۸/۳۶	۲۰۰.۳۶۲	۲۲۶.۷۶۳ *	مصارف عمومی دولت
۷۰/۷۵	۲۶.۹۷۷	۳۸.۱۲۸	مصارف اختصاصی
۹۶/۶۰	۵۸۷.۴۳۷	۶۰۸.۱۳۳ *	مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	(۳۱.۱۰۷)	(۲۹.۶۰۷)	کسر می‌شود: ارقام دوبار منظور شده
۹۲/۹۲	۷۸۳.۶۶۹	۸۴۳.۴۱۷	مصارف بودجه کل کشور

* تغییرات قانونی مصارف عمومی دولت ناشی از اجرای حکم ذیل بند (ب) ماده واحده، جابه‌جایی اعتبارات به استناد جزء (۲) بند (ل) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه ... افزایش اعتبارات بر اساس ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران و تغییرات منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در اجرای ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت می‌باشد.

میزان پیش‌بینی و تحقق مصارف عمومی دولت به تفکیک نوع اعتبار به شرح جدول

شماره (۶) تقدیم شده است. این جدول نشان می‌دهد که کمترین میزان مصارف عمومی دولت مربوط به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با حدود ۵۰٪ تحقق می‌باشد.

جدول شماره ۶) پیش‌بینی و تحقق مصارف عمومی دولت به تفکیک نوع اعتبار - مبلغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی پس از اعمال تغییرات قانونی	نوع اعتبار
۱۰۰/۴۱	۱۷۰.۹۷۳	۱۷۰.۲۶۷	هزینه‌ای
۴۹/۷۵	۲۶.۵۶۶	۵۳.۳۹۹	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۹۱/۱۵	۲.۸۲۳	۳.۰۹۷	تملك دارایی‌های مالی
۸۸/۳۶	۲۰۰.۳۶۲	۲۲۶.۷۶۳	جمع مصارف عمومی دولت

میزان پیش‌بینی و تحقق منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نیز در جدول شماره (۷) درج شده است.

جدول شماره ۷) بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت - مبلغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش‌بینی پس از اعمال تغییرات قانونی *	عنوان
۸۶/۹۱	۴۶۶.۲۳۰	۵۲۶.۴۳۲	شرکت‌های دولتی
۱۸۴/۷۴	۱۱۳.۹۵۱	۶۱.۶۸۳	بانک‌ها
۷۲/۴۳	۷.۲۵۶	۱۰.۰۱۸	مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۹۶/۶۰	۵۸۷.۴۳۷	۶۰۸.۱۳۳	جمع

* تغییرات قانونی بر اساس ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی صورت گرفته است.

۳-۱) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور کسری تراز عملیاتی بالغ بر سی و چهار هزار و یکصد و هفتاد و دو میلیارد (۳۴.۱۷۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که با توجه به میزان درآمدهای تحقق یافته و مصارف اعتبارات هزینه‌ای، در عمل مبلغ پنج‌هزار و هفتاد و هفت میلیارد (۵۷.۰۱۷.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان فزونی مصارف نسبت به منابع مذکور مشهود است. این مبلغ از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی تأمین شده است و عملاً باعث کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی گردیده است.

تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت به تفکیک بخش‌های مختلف به شرح جدول

شماره (۸) می باشد.

جدول شماره ۸) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت - مبالغ به میلیارد تومان			
عنوان	پیش بینی طبق قانون بودجه	تحقق یافته *	اختلاف
درآمدها	۱۲۸.۸۵۱	۱۱۳.۹۵۶	-
اعتبارات هزینه‌ای	۱۶۳.۰۲۳	۱۷۰.۹۷۳	-
تراز عملیاتی	(۳۴.۱۷۲)	(۵۷.۰۱۷)	(۲۲.۸۴۵)
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۵۶.۴۸۲	۶۷.۴۱۵	-
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۷.۳۸۵	۲۶.۵۶۶	-
خالص دارایی‌های سرمایه‌ای	۹.۰۹۷	۴۰.۸۴۹	۳۱.۷۵۲
واگذاری دارایی‌های مالی	۳۴.۷۰۳	۲۱.۹۹۰	-
تملك دارایی‌های مالی	۹.۶۲۸	۲.۸۲۳	-
خالص دارایی‌های مالی	۲۵.۰۷۵	۱۹.۱۶۷	(۵.۹۰۸)

* دلایل فزونی خالص دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی نسبت به تراز عملیاتی به مبلغ دو هزار و نهصد و نود و نه میلیارد (۲.۹۹۹.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان، به تفصیل در گزارش تفریح ماده واحده درج شده است.

۴-۱) بودجه شرکت‌های دولتی سودده و زیان‌ده

در پیوست شماره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، تعداد ۱۰ شرکت دولتی تحت عنوان شرکت‌های زیان ده درج شده است. پیش‌بینی زیان شرکت‌های یاد شده از محل منابع عمومی دولت بالغ بر یک‌هزار و دویست و شصت و یک میلیارد (۱.۲۶۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که نهایتاً ۹۸٪ آن بابت کمک‌زیان به شرکت‌های موردنظر پرداخت شده است.

در عمل تعداد ۱۲۴ شرکت در سال ۱۳۹۴ علاوه بر شرکت‌های فوق‌الذکر زیان‌ده شده‌اند. لیکن از محل منابع عمومی دولت صرفاً به شرکت‌های «آب منطقه‌ای» و «آب و فاضلاب روستایی» استان‌ها مبلغ یکصد و شصت میلیارد (۱۶۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان پرداخت شده است.

۵-۱) استفاده از تسهیلات و وام داخلی و خارجی توسط شرکت‌های دولتی

شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، مجاز به استفاده از مبلغ شصت و هفت هزار و ششصد و هشتاد و چهار میلیارد (۶۷.۶۸۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی و مبلغ سیزده هزار و پانصد و شصت و سه میلیارد (۱۳.۵۶۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان

وام‌های خارجی بوده‌اند که در عمل حدود ۴۳٪ تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی و ۸۳٪ وام‌های خارجی جذب شده است که به تفکیک در جدول شماره (۹) تقدیم شما نمایندگان شریف مجلس شورای اسلامی می‌شود.

جدول شماره ۹) میزان تسهیلات و وام داخلی و خارجی استفاده شده توسط شرکت‌های دولتی - مبالغ به میلیارد تومان			
عنوان	پیش‌بینی	تحقق یافته	درصد
شرکت‌های دولتی			
تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۶۶.۸۲۲	۲۸.۸۷۳	۴۳/۲۱
وام‌های خارجی	۱۳.۴۶۳	۱۱.۱۹۳	۸۳/۱۴
جمع	۸۰.۲۸۵	۴۰.۰۶۶	۴۹/۹۰
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت			
تسهیلات بانکی و سایر وام‌های داخلی	۸۶۲	.	.
وام‌های خارجی	۱۰۰	.	.
جمع	۹۶۲	*	*

بخش دوم: تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه

در این بخش وضعیت اجرای تبصره‌ها و عملکرد تعدادی از موضوعات مهم مندرج در احکام تبصره‌ها ارائه می‌شود.

۱-۲) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه

ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور دارای ۱۷۴ تبصره، بند و جزء است. در محدوده رسیدگی‌ها؛ طبق جدول شماره (۱۰) مشخص است که حدود ۳۳٪ از احکام قانونی رعایت شده است. احکام قانونی در ۵۵٪ موارد به‌طور کامل و یا بخشی از آن رعایت نگردیده و اهداف مدنظر قانون‌گذار در حدود ۱۴٪ به‌طور کامل و یا بخشی از آن محقق نشده است و نیز ۵٪ احکام فاقد عملکرد می‌باشد.

جدول شماره ۱۰) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه - تعداد تبصره، بند یا جزء		
عنوان	تعداد*	درصد
رعایت احکام	۵۸	۳۳
عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام	۹۶	۵۵
عدم تحقق تمام و یا بخشی از اهداف قانون‌گذار	۲۵	۱۴
فاقد عملکرد	۹	۵

* فزونی تعداد موارد مندرج در جدول فوق نسبت به تعداد کل تبصره‌ها، بندها و اجزاء (۱۷۴ مورد) ناشی از هم‌پوشانی برخی از عناوین مذکور می‌باشد.

۲-۲) خلاصه‌ای از تفریح مهم‌ترین احکام تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه

در این قسمت عملکرد تعدادی از موضوعات با اهمیت مندرج در احکام تبصره‌های ذیل ماده

واحده تقدیم می‌شود:

الف) نفت

در سال ۱۳۹۴، مقدار نفت خام تولیدی معادل یک میلیارد و بیست و چهار میلیون (۱.۰۲۴.۰۰۰.۰۰۰) بشکه، به ارزش چهل و پنج میلیارد و هفتصد و پنجاه و سه میلیون (۴۵.۷۵۳.۰۰۰.۰۰۰) دلار و مقدار میعانات گازی تولیدی معادل یکصد و نود و شش میلیون (۱۹۶.۰۰۰.۰۰۰) بشکه به ارزش نه میلیارد و نه میلیون (۹.۰۰۹.۰۰۰.۰۰۰) دلار بوده است.

از نفت خام تولیدی و موجودی اولیه، مقدار چهارصد و دوازده میلیون (۴۱۲.۰۰۰.۰۰۰) بشکه به ارزش هفده میلیارد و نهصد و پنجاه و یک میلیون (۱۷.۹۵۱.۰۰۰.۰۰۰) دلار صادر و ششصد و سیزده (۶۱۳.۰۰۰.۰۰۰) میلیون بشکه تحویل پالایشگاه‌ها شده است. همچنین از میعانات گازی تولیدی و موجودی اولیه، مقدار یکصد و یک میلیون (۱۰۱.۰۰۰.۰۰۰) بشکه به ارزش چهار میلیارد و یکصد و نود و چهار میلیون (۴.۱۹۴.۰۰۰.۰۰۰) دلار صادر و شصت و یک میلیون (۶۱.۰۰۰.۰۰۰) بشکه تحویل پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها شده است.

مازاد وجوه حاصل از صادرات گاز طبیعی نسبت به واردات، بالغ بر چهارصد و هفتاد و پنج میلیون (۴۷۵.۰۰۰.۰۰۰) دلار می‌باشد.

جدول شماره (۱۱)؛ میزان تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی مطابق

بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱۱) مقدار تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی - میلیون بشکه			
درصد	تحقق یافته		عنوان
	پیش‌بینی مطابق بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران	پیش‌بینی مطابق بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران	
۱۰۳/۱۴	۱۰۵۲	۱۰۲۰	نفت خام (با احتساب موجودی ابتدای دوره نزد شرکت‌های تولیدی)
۱۴۶/۰۶	۳۴۱	۱۶۵	میعانات گازی (با احتساب موجودی ابتدای دوره نزد شرکت‌های تولیدی)
۱۰۰	۴۱۲	۴۱۲	نفت خام
۱۰۰	۱۰۱	۱۰۱	میعانات گازی
۱۰۰/۸۲	۶۱۳	۶۰۸	نفت خام
۹۳/۸۵	۶۱	۶۴	میعانات گازی
-	۲۷	.	نفت خام
-	۷۹	.	میعانات گازی

ارزش ریالی تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی مطابق بودجه اصلاحی

شرکت ملی نفت ایران به شرح جدول شماره (۱۲) تقدیم شده است.

جدول شماره ۱۲) ارزش تولید، صادرات و فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی - مبالغ به میلیارد تومان / میلیون دلار				
درصد	تحقق یافته		پیش‌بینی مطابق بودجه اصلاحی شرکت ملی نفت ایران	عنوان
	ارزی	ریالی		
۹۱/۷۵	۴۵.۷۵۳	۱۳۴.۲۲۷	۱۴۶.۳۹۰	نفت خام
۱۱۱/۱۰	۹.۰۰۹	۲۶.۶۳۲	۳۳.۹۷۲	میعانات گازی
۸۵/۹۶	۱۷.۹۵۱	۵۲.۳۳۶	۶۰.۸۸۷	نفت خام
۸۲/۲۴	۴.۱۹۴	۱۲.۲۶۰	۱۴.۹۰۷	میعانات گازی
۹۲/۸۴	۲۶.۹۴۲	۷۹.۲۹۲	۸۵.۴۰۳	نفت خام
۷۶/۸۹	۲.۳۶۵	۶.۹۷۰	۹.۰۶۵	میعانات گازی
-	۸۶۰	۲.۵۹۹	.	نفت خام
-	۲.۴۵۰	۷.۴۰۲	.	میعانات گازی

ب) خصوصی‌سازی

مطابق بند (الف) تبصره (۳) ماده واحده، به دولت اجازه داده شده است که از طریق سازمان

خصوصی‌سازی، تا پایان سال ۱۳۹۴؛ کلیه سهام، سهم‌الشرکه و سایر موارد مصرح در بند مذکور را

واگذار نماید. با توجه به برنامه زمانبندی سال ۱۳۹۴ هیأت واگذاری؛ مقرر گردید تعداد ۱۳۳ مورد

واگذار شود. از این تعداد بالغ بر ۱۱۳ مورد طی سال مذکور آگهی و عرضه شد. لیکن صرفاً تعداد ۵

مورد به فروش رسید. منابع حاصل از آن به مبلغ دویست و پنجاه و چهار میلیارد

(۲۵۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان یعنی حدود ۹٪ پیش‌بینی، به حساب خزانه واریز شد. علی‌رغم اینکه بر

اساس ماده ۱۴ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مقرر گردیده،

واگذاری‌ها حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۳ خاتمه یابد، عملاً واگذاری‌ها به اتمام نرسیده و عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در این زمینه ضعیف ارزیابی می‌شود.

ج) صندوق توسعه ملی

سهام صندوق توسعه ملی از محل منابع حاصل از صادرات نفت (شامل نفت خام، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی) به مبلغ شش میلیارد و ششصد و هفتاد و دو میلیون (۶.۶۷۲.۰۰۰.۰۰۰) دلار به حساب صندوق واریز شده است. جدول شماره (۱۳) نشان می‌دهد که مجموع مصارف صندوق به مبلغ چهارده میلیارد و ششصد و چهل و پنج میلیون (۱۴.۶۴۵.۰۰۰.۰۰۰) دلار است که عمده ارقام آن بابت تسهیلات ارزی، تسهیلات طرح‌های عمرانی، تکالیف بودجه‌ای و قانونی، سپرده‌گذاری ریالی و ارزی پرداخت شده است.

جدول شماره ۱۳) مصارف صندوق توسعه ملی در سال ۱۳۹۴ - مبلغ به میلیون دلار			
ردیف	عنوان	مبلغ	درصد به کل
۱	مصارف جاری صندوق	۶/۶۱	۰/۰۵
۲	تسهیلات ریالی	۶۷۴	۴/۶۰
۳	تسهیلات ارزی	۵.۲۷۱	۳۵/۹۹
۴	سپرده‌گذاری ریالی	۱.۶۴۲/۹	۱۱/۲۲
۵	سپرده‌گذاری ارزی	۱.۳۰۰	۸/۸۷
۶	تکالیف بودجه‌ای و قانونی	۲.۸۳۰/۶	۱۹/۳۳
۷	تسهیلات پرداختی بابت اجرای طرح‌های عمرانی	۲.۹۲۰	۱۹/۹۴
	جمع	۱۴.۶۴۵/۱۱	۱۰۰

د) هدفمندکردن یارانه

میزان منابع اختصاص یافته جهت مصارف قانون هدفمندکردن یارانه‌ها به تفکیک بخش‌های مختلف، به شرح جدول شماره (۱۴) خلاصه شده است. این جدول نشان می‌دهد که منابع تحقق یافته بالغ بر چهل و سه هزار و پانصد و پنجاه و پنج میلیارد (۴۳.۵۵۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان یعنی معادل ۸۰٪ مبلغ پیش‌بینی شده است که شامل مبلغ سی و سه هزار و چهارصد و دو میلیارد (۳۳.۴۰۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان از محل اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و مبلغ ده هزار و یکصد و

پنجاه و سه میلیارد (۱۰.۱۵۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان از محل بودجه عمومی دولت بوده است. به عبارتی ۷۷٪ از منابع پیش‌بینی شده از محل اصلاح قیمت حامل‌های انرژی تحقق یافته و مابقی منابع پیش‌بینی شده از محل بودجه عمومی دولت تأمین گردیده است. سهم یارانه نقدی و غیرنقدی که به خانوارها اختصاص یافته، معادل ۱۰۷٪ مبلغ پیش‌بینی طبق قانون بوده است. محاسبات نشان می‌دهد که ۹۷٪ منابع وصولی به عنوان یارانه نقدی و غیرنقدی اختصاص یافته و صرفاً ۳٪ منابع وصولی جهت بخش تولید و سلامت اختصاص پیدا کرده است.

شایان ذکر است؛ در راستای اجرای این تبصره، طی سال ۱۳۹۴، بابت تأمین بخشی از یارانه سود تسهیلات تأمین مسکن حمایتی زوج‌های جوان، اقشار آسیب‌پذیر، روستاییان و عشایر، ساماندهی مسکن در بافت‌های فرسوده، سکونتگاه‌های حاشیه شهرها و مسکن مهر و کمک به برنامه‌های اشتغال جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، پرداختی صورت نگرفته است.

مطابق بندهای (الف) و (ب) تبصره (۲۰) ماده واحده، دولت اجازه استفاده از شش هزار و سیصد میلیارد (۶.۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان از بودجه عمومی برای مصارف قانون هدفمندکردن یارانه‌ها را داشته است که در عمل مبلغ سه هزار و هشتصد و پنجاه و سه میلیارد (۳.۸۵۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بیشتر از بودجه عمومی برداشت شده است.

جدول شماره ۱۴) میزان مصارف قانون هدفمندکردن یارانه‌ها در سال ۱۳۹۴ - مبلغ به میلیارد تومان			
شرح	مبلغ پیش‌بینی شده	مبلغ پرداخت شده	درصد به پیش‌بینی
ماده (۸) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها برای کمک به بخش تولید، بهبود حمل و نقل عمومی و بهینه‌سازی مصرف انرژی در واحدهای تولیدی، خدماتی و مسکونی و جلوگیری از آلودگی محیط‌زیست	۵.۲۰۰	۵۷۷	۱۱/۱۰
اجرای بند (ب) ماده (۳۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (اجرای برنامه‌های تحول نظام سلامت)	۴.۸۰۰	۷۹۹	۱۶/۶۵
پرداخت نقدی و غیرنقدی موضوع ماده (۷) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها	۳۹.۰۰۰	۴۱.۸۵۳	۱۰۷/۳۲
تأمین بخشی از یارانه سود تسهیلات تأمین مسکن حمایتی زوج‌های جوان، اقشار آسیب‌پذیر، روستاییان و عشایر، ساماندهی مسکن در بافت‌های فرسوده، سکونتگاه‌های حاشیه شهرها و مسکن مهر	۱.۳۰۰	۰	۰
کمک به برنامه‌های اشتغال جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها	۴.۰۰۰	۰	۰
بازپرداخت علی‌الحساب سال ۱۳۹۰	-	۲۵۷	-
جمع	۵۴.۳۰۰	۴۳.۴۸۶	۸۰/۰۸

هـ) حذف یارانه خانوارهای پردرآمد

مطابق بند (ح) تبصره (۲۰) ماده واحده، دولت موظف بوده یارانه خانوارهای پردرآمد را قطع کند. در اجرای حکم مذکور دولت دستورالعمل نحوه تعیین و شناسایی خانوارهای مشمول را تهیه و معیارهایی را تعیین نموده است. بر اساس دستورالعمل مذکور طی ماه‌های سال ۱۳۹۴ یارانه تعداد سه میلیون و دویست و سی و پنج هزار و چهارصد و پنجاه و شش ۳.۲۳۵.۴۵۶ نفر قطع شد. صرفه‌جویی حاصل از این اقدام دولت حدود نهصد و پنجاه و پنج میلیارد و یکصد میلیون (۹۵۵.۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده است.

و) ابزارهای تأمین مالی دولت

اوراق مشارکت دولت: در سال ۱۳۹۴ دولت اجازه داشته است مبلغ پنج هزار میلیارد (۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان اوراق مشارکت ریالی منتشر کند. به دلیل عدم فروش، دولت اقدام به واگذاری مبلغ چهار هزار و هفتصد و پنجاه و دو میلیارد و ششصد و شانزده میلیارد (۴.۷۵۲.۶۱۶.۰۰۰.۰۰۰) تومان از اوراق فروش نرفته به پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان تجهیزات همان طرح‌ها نموده است. بدین ترتیب بخشی از بدهی دولت بابت طرح‌های عمرانی تسویه شد.

اوراق مشارکت وزارت نفت: مطابق بند (ک) تبصره (۲) ماده واحده، به وزارت نفت از طریق

شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط اجازه داده شده است به منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک نسبت به انتشار اوراق مشارکت ارزی - ریالی به مبلغ پنج هزار میلیارد (۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان اقدام نماید. این اوراق از طریق بورس اوراق بهادار تهران عرضه و به فروش رسید. منابع حاصل، به مبلغ چهارهزار و نهصد و یازده میلیارد و ششصد و پنجاه میلیون

(۴.۹۱۱.۶۵۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان به طرح توسعه میادین مشترک غرب کارون و طرح توسعه فازهای در حال احداث پارس جنوبی اختصاص یافت. علی‌رغم انتشار و فروش اوراق مذکور، صرفاً حدود ۱۱٪ منابع حاصله، تا پایان شهریورماه سال ۱۳۹۵ در طرح‌های یاد شده مصرف شده است.

اسناد خزانه اسلامی: مطابق بند (ب) تبصره (۶) ماده واحده، به دولت اجازه داده شد اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را تا سقف پنج هزار میلیارد (۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان به طلبکاران غیردولتی واگذار نماید. اسناد مذکور با سررسید یک‌ساله انتشار یافته که حدود ۶۰٪ آن بابت بدهی دولت مربوط به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۴۰٪ مابقی بابت مابه‌التفاوت قیمت تمام‌شده برق با قیمت تکلیفی فروش در قالب اعتبارات هزینه‌ای واگذار شده است.

اوراق صکوک اجاره: مطابق بند (ک) تبصره (۶) ماده واحده، دولت مجاز بوده است تا سقف یک هزار میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان «اوراق صکوک اجاره» منتشر کند که در عمل صرفاً ۵۰٪ آن با نرخ سالیانه ۱۸٪ به مدت چهار سال انتشار یافته است.

فاینانس: با احتساب باقی‌مانده مجوز سال‌های ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، مجموعاً در سال ۱۳۹۴ دولت مجاز به استفاده از مبلغ دویست میلیارد و یکصد و بیست و شش میلیون (۲۰۰.۱۲۶.۰۰۰.۰۰۰) دلار فاینانس بوده که در عمل صرفاً از ۲۰٪ آن استفاده شده است.

میزان پیش‌بینی و تحقق تعدادی از ابزارهای تأمین مالی دولت که در تبصره‌های ماده واحده به آن اشاره شد به شرح جدول شماره (۱۵) تقدیم گردیده است.

جدول شماره ۱۵) پیش‌بینی و تحقق ابزارهای تأمین مالی دولت در تبصره‌های ماده واحده - مبالغ به میلیارد تومان / میلیون دلار			
شرح	مبلغ پیش‌بینی شده	مبلغ تحقق یافته	درصد تحقق
اوراق مشارکت دولت	۵.۰۰۰	۴.۷۵۳	۹۵/۰۶
اوراق مشارکت وزارت نفت	۵.۰۰۰	۴.۹۱۲	۹۸/۲۴
اسناد خزانه اسلامی	۵.۰۰۰	۴.۹۹۶	۹۹/۹۲
اوراق صکوک اجاره	۱.۰۰۰	۵۰۰	۵۰
فاینانس (ارزی)	۲۰۰.۱۲۶	۴۰۴	۰/۳۰

ز) حق انتفاع معادن

شرکت‌های معدنی و صنعتی چادرملو و گل‌گهر بابت حق انتفاع، مجموعاً مبلغ دو هزار و سیزده میلیارد و نهصد و هشتاد و شش میلیون (۲۰۱۳.۹۸۶.۰۰۰.۰۰۰) تومان بدهکار می‌باشند که تمهیدات لازم جهت تسویه بدهی مذکور به عمل آمده است.

ح) اعطای زمین، مسکن و تسهیلات خرید یا ساخت مسکن به ایثارگران

وزارت راه و شهرسازی موظف بوده است با هماهنگی و معرفی بنیاد شهید و امور ایثارگران نسبت به تأمین مسکن یا زمین مسکونی به قیمت منطقه‌ای برای حداقل ۷۰.۰۰۰ نفر اقدام نماید، لیکن صرفاً ۲.۱۷۸ نفر از افراد مشمول در سال ۱۳۹۴ از این امکان برخوردار شده‌اند. همچنین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف بوده است از طریق بانک‌های عامل به ۱۰۰.۰۰۰ نفر از افراد مشمول، یک فقره تسهیلات برای خرید یا ساخت مسکن اعطا کند که صرفاً ۳۱.۹۱۲ نفر از این امکان بهره‌مند شده‌اند.

بخش سوم: پیشنهادهایی برای بهبود فرآیند بودجه‌نویسی

آسیب‌شناسی قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور از نظر فرآیند بودجه‌نویسی منجر به پیشنهادهایی به شرح زیر شده است که از نمایندگان محترم ملت بزرگ ایران تقاضا می‌شود حتی‌الامکان در بررسی و تصویب بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور آن‌ها را مورد عنایت قرار دهند.

۱-۳) جامعیت بودجه

قوانین بودجه مصوب مجلس شورای اسلامی، به دلیل عدم درج بودجه برخی از دستگاه‌های اجرایی نظیر شهرداری‌ها و تعداد کثیری از شرکت‌های دولتی که نام آن‌ها در قوانین بودجه ذکر نشده است از قبیل مناطق آزاد تجاری، صندوق بازنشستگی کشوری و همچنین عدم درج منابع و

مصارف تعداد ۸۹ شرکت دولتی مندرج در فهرست واگذاری، بیانگر نقض اصل جامعیت بودجه کل کشور است.

۲-۳ شفافیت بودجه

جدول شماره (۱۶) نشان می‌دهد که اعتبارات ردیف‌های متفرقه و تملک دارایی‌های مالی به مبلغ شصت و یک هزار و هفتصد و دو میلیارد (۶۱.۷۰۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان، یعنی حدود ۲۸٪ مصارف عمومی دولت می‌باشد که در قانون بودجه به صورت سرجمع و بدون درج در ذیل بودجه دستگاه اجرایی ذی‌ربط پیش‌بینی شده است. این امر موجب عدم شفافیت در قوانین بودجه سنواتی می‌شود. ضروری است اعتبارات مزبور در قالب برنامه یا طرح مشخص ذیل بودجه دستگاه‌های متولی درج شود. میزان اعتبارات موردنظر و توزیع آن به شرح جدول شماره (۱۶) می‌باشد.

جدول شماره ۱۶) میزان اعتبار و توزیع ردیف‌های متفرقه و تملک دارایی‌های مالی - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	پیش‌بینی طبق قانون بودجه	درصد به مصارف عمومی دولت	میزان اعتبار توزیع شده	درصد به پیش‌بینی
اعتبار ردیف‌های متفرقه هزینه‌ای	۳۱.۵۱۳	۱۴/۳۲	۲۲.۱۰۱	۷۰/۱۳
اعتبار ردیف‌های متفرقه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۹.۵۱۶	۸/۸۷	۱۸.۱۱۰	۹۳/۸۰
اعتبار ردیف‌های تملک دارایی‌های مالی	۱۰.۶۷۳	۴/۸۵	۳.۱۰۵	۲۹/۰۹
جمع	۶۱.۷۰۲	۲۸/۰۴	۴۳.۳۱۶	۷۰/۲۰

۳) بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد

(مؤلفه عالی)

بر اساس بند (۳۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، ابلاغی مقام معظم رهبری، قوانین بودجه سنوات گذشته و قوانین برنامه‌های پنجساله به ویژه ماده (۲۱۹) قانون برنامه پنجم توسعه؛ دولت موظف به ارائه بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد بوده است. اگر چه اقداماتی توسط دولت در این راستا انجام گرفته، لیکن این مهم همچنان نیازمند برنامه‌ریزی و جدیت در عمل است.

۴) انضباط بودجه‌ای

اعتبارات مربوط به پیشگیری و مقابله با حوادث غیرمترقبه: در بند (م) ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به

قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، به دولت اجازه داده شده است؛ بر اساس پیشنهاد وزارت کشور و تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و تصویب هیأت وزیران، درصدی از اعتبارات بودجه سنواتی را برای پیش‌آگاهی، پیشگیری، امدادسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیرمترقبه هزینه نماید.

نحوه نگارش بند (م) ماده (۲۸) قانون فوق‌الذکر از حیث گستردگی دامنه شمول به گونه‌ای است که در عمل بخش قابل توجهی از اعتبارات مربوط به پیشگیری و مقابله با حوادث مذکور صرف اموری نظیر تأمین تجهیزات اداری، خرید یا ساخت ابنیه، تأمین آب شرب، تکمیل طرح‌های عمرانی، اجرای کمربند سبز می‌شود که مستقیماً ارتباطی با مدیریت بحران ندارد.

پیشنهاد اکید دیوان محاسبات کشور این است که حکم قانونی صدرالذکر به گونه‌ای اصلاح شود که هزینه اعتبارات فوق به طور صریح برای موارد مربوط به مدیریت بحران و حوادث غیرمترقبه انجام پذیرد و تأمین هزینه‌های پرسنلی، پشتیبانی و جانبی از این محل ممنوع شود.

اختصاص بخشی از اعتبارات یا بودجه دستگاه‌ها برای مصارف معین: طی قوانین بودجه سنواتی، قانون‌گذار در

خصوص مصرف بخشی از بودجه دستگاه‌های اجرایی جهت موضوعات مشخص، احکامی را وضع

می‌نماید که به عنوان نمونه در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، می‌توان به بند (ع) تبصره (۳)

ماده واحده در خصوص اختصاص ۰/۵ تا ۲٪ از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

تخصیص یافته جهت پدافند غیرعامل، تبصره (۲۴) ماده واحده مبنی بر صرفه‌جویی در هزینه‌های

شرکت‌های دولتی سود ده و بانک‌های دولتی به منظور پرداخت مطالبات فرهنگیان و تبصره (۲۷)

ماده واحده در خصوص اختصاص ۱٪ از اعتبارات دستگاه‌های مشمول ماده (۵) قانون مدیریت

خدمات کشوری به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران جهت تولید برنامه‌های

آگاهی بخش، اطلاع رسانی و فرهنگ سازی، اشاره کرد. درج اینگونه احکام در قوانین بودجه سنواتی و تعیین تکلیف برای مصرف بخشی از بودجه دستگاه های اجرایی مغایر با اصول بودجه نویسی بوده و چنانچه اختصاص اعتبار برای موضوع خاص، مدنظر مقنن است، اعتبار لازم می بایست در قالب ردیف مشخص ذیل دستگاه مربوط، پیش بینی گردد.

اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استانی ویژه (ملی استانی شده): به منظور تمرکززدایی و

اختصاص اعتباراتی که عملاً جهت اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای در استان ها به مصرف می رسد، قانون گذار در قسمت دوم پیوست شماره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، مبلغ سه هزار و سیصد و یک میلیارد (۳.۳۰۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان تحت عنوان اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی استانی شده پیش بینی نموده، که این مبلغ حدود ۶۱٪ اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای استان ها است. با توجه به اینکه محل اجرای طرح های ذی ربط در استان ها می باشد، پیشنهاد می شود اعتبارات مزبور ذیل اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای استان ها، موضوع جدول (۱-۱۰) درج شود.

تصویب به موقع آیین نامه ها، دستورالعمل ها و اجرای به موقع احکام بودجه: بر اساس تبصره های ماده واحده،

قانون گذار در ۲۹ تبصره، بند یا جزء، مقرر نموده است که آیین نامه اجرایی یا دستورالعمل مربوط، به تصویب مراجع ذی ربط برسد. از این تعداد صرفاً ۷ مورد در موعد مقرر تصویب شده است. وضعیت تصویب آیین نامه ها و دستورالعمل ها، در جدول شماره (۱۷) قابل مشاهده است.

جدول شماره ۱۷) وضعیت تصویب آیین نامه ها و دستورالعمل ها		
درصد	تعداد	عنوان
۲۴	۷	تصویب در موعد مقرر
۱۷	۵	تأخیر در تصویب
۱۴	۴	عدم تصویب
۴۵	۱۳	فاقد ضرب الاجل قانونی برای تصویب و ابلاغ
۱۰۰	۲۹	جمع

۵) رعایت کامل ادبیات حقوقی در بودجه‌نویسی

یکی از الزامات قانون‌نویسی، استفاده از ادبیات حقوقی رایج در وضع احکام است. این ضرورت، به ویژه در قوانین حاکم بر دخل و خرج، اجتناب‌ناپذیر است. با بررسی احکام قوانین بودجه سنواتی از جمله قانون بودجه سال ۱۳۹۴، خلاء این رویکرد مشهود می‌باشد. به طور مثال در قانون بودجه سال مذکور در ۵۲ مورد از عبارت «مکلف است» یا «موظف است»، استفاده شده است. حال آنکه موضوعات احکام فوق، مشابه یکدیگر بوده و مبنای این عبارت‌پردازی‌های مختلف، روشن نیست. همچنین در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ عبارت «اجازه داده می‌شود» یا «مجاز است» نیز مکرر به کار برده شده است که به دلیل نبود تعریف مناسبی از آن، محل مناقشه است.

در خاتمه با عنایت به تقارن تقدیم گزارش تفریح بودجه کل کشور با بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، ضرورت دارد به منظور تحقق منویات و تاکیدات مقام معظم رهبری^(ره‌تعالی) و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ضمن در نظر گرفتن پیشنهادهای فوق‌الذکر و موضوعات محوری برنامه ششم توسعه و چالش‌های پیش رو، برای حوزه‌های اولویت‌دار همچون فرهنگ، اشتغال، آسیب‌های اجتماعی، محیط زیست، آب، طرح‌های نیمه‌تمام و صندوق‌های بازنشستگی، احکام خاصی در بودجه سال ۱۳۹۶ توسط مجلس شورای اسلامی وضع گردد تا امکان تفریح این موضوعات به طور مشخص از سوی دیوان محاسبات کشور میسر گردد.

در پایان جا دارد از کلیه همکاران گرانقدرم در مجموعه دیوان محاسبات کشور که با سعی و تلاش وافر در تهیه این گزارش نقش آفرینی نموده‌اند و نیز از حوصله و دقت نظر شما نمایندگان شریف مجلس شورای اسلامی تشکر نمایم.

والسلام علیکم و الرحمه... و برکاته

۱۳۹۵/۱۱/۱۲